

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa, 26-03-2020 r.

Adam Bodnar

KMP.071.4.2020.PK

**Pan
Jarosław Pinkas
Główny Inspektor Sanitarny**

ul. Targowa 65
03-729 Warszawa

Szanowny Panie Ministrze

z ogromnym zdumieniem przyjąłem odpowiedź Pana Zastępczyni Pani Izabeli Kucharskiej (znak EP.NE.743.12.2020) w sprawie mojego pisma z dnia 12 marca br., w którym prosiłem o opracowanie zaleceń związanych z przeciwdziałaniem rozprzestrzeniania się koronawirusa w miejscach detencji.

W odpowiedzi skierowanej do mnie przekazano mi prośbę Pana Ministra o zwrócenie się do poszczególnych ministrów odpowiedzialnych za funkcjonowanie miejsc detencji w Polsce, z prośbą o wydanie przez nich wskazanych wyżej zaleceń sanitarnych.

Propozycja ta pozostaje w sprzeczności z zakresem moich kompetencji.

Pragnę przypomnieć, że jako organ konstytucyjny wykonujący funkcję Krajowego Mechanizmu Prewencji Tortur od 2008 roku jestem zobowiązany do ochrony praw osób pozbawionych wolności w najszerszym tego słowa znaczeniu. Nie oznacza to wszakże, że powinienem wyręczać inne organy państwa w realizacji spoczywających na nich obowiązków, wynikających wprost z aktów prawnych określających ich kompetencje. Jako Rzecznik Praw Obywatelskich stoję na straży przestrzegania praw jednostki, a w przypadku ich naruszenia, podejmuję odpowiednie interwencje.

W związku z powyższym, postanowiłem zwrócić się do Pana Ministra w sprawie braku adekwatnych, do sytuacji osób pozbawionych wolności, zaleceń i procedur związanych z przeciwdziałaniem rozprzestrzenianiu się koronawirusa w miejscach detencji. Pragnę podkreślić, że w dotychczasowej debacie na temat walki z COVID19 całkowicie pomija się tę grupę społeczną. Takie wykluczenie osób pozbawionych wolności z kręgu tych, którym winniśmy jako państwo zagwarantować należyta ochronę, jest dla mnie zupełnie niezrozumiałe.

Należy wskazać, że w Polsce funkcjonuje ponad 3 000 miejsc wypełniających definicję miejsca pozbawienia wolności określoną w art. 4 pkt 2 Protokołu fakultatywnego do Konwencji Organizacji Narodów Zjednoczonych *w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania* (Dz. U. z 2007 r. Nr 30, poz. 192; dalej Protokół). Zgodnie z definicją zawartą w Protokole, za miejsce detencji uznaje się jakiegokolwiek miejsce pozostające pod jurysdykcją i kontrolą państwa, *gdzie przebywają lub mogą przebywać osoby pozbawione wolności na podstawie polecenia organu władzy publicznej bądź za jego namową, zgodą lub przyzwoleniem*. Do takich miejsc należą: jednostki penitencjarne, szpitale psychiatryczne, domy pomocy społecznej, izby zatrzymań Policji, Straży Granicznej oraz Żandarmerii Wojskowej, ośrodki strzeżone dla cudzoziemców, areszty Straży Granicznej dla cudzoziemców, schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, policyjne izby dziecka, młodzieżowe ośrodki wychowawcze, izby wytrzeźwień, zakłady opiekuńczo-lecznicze, jak również prywatne placówki całodobowej opieki świadczące pomoc dla osób z niepełnosprawnościami oraz przewlekle somatycznie chorych. Takimi miejscami są również funkcjonujące obecnie oraz nowopowstające miejsca kwarantanny zbiorowej.

Nie bez znaczenia dla uświadomienia sobie skali ochrony obywateli, którą sprawuję jako Krajowy Mechanizm Prewencji Tortur, pozostaje również liczba osób pozbawionych *de facto* wolności we wskazanych typach miejsc detencji. W samych jednostkach penitencjarnych przebywa ponad 75 000 osób. Z kolei, w stacjonarnych placówkach pomocy społecznej (w tym także prywatnych), zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego, na koniec 2018 roku przebywało ponad 125 000 osób. W młodzieżowych ośrodkach wychowawczych liczba wychowanków w 2018 roku wyniosła zaś ponad 4 500.

Łączna liczba osób pozbawionych wolności jedynie w tych trzech z piętnastu typów miejsc detencji w Polsce objętych monitoringiem Krajowego Mechanizmu Prewencji Tortur, wskazuje, że nie jest to zjawisko marginalne.

Uważam, że w dobie kryzysu spowodowanego koronawirusem, w jakim znalazł się nasz kraj, wszyscy obywatele oraz organy państwa stojące na straży ich bezpieczeństwa, muszą wykazać ponadprzeciętną aktywność, by skutecznie walczyć z rozprzestrzeniającym się zagrożeniem. Nasze kompetencje w tej dziedzinie wynikają zarówno z regulacji krajowych, jak i zaleceń organów międzynarodowych takich jak Światowa Organizacja Zdrowia (WHO)¹, Wysoki Komisarz ONZ ds. praw człowieka², Podkomitet ONZ ds. Zapobiegania Torturom i innemu Okrutnemu, Nieludzkiemu lub Poniżającemu Traktowaniu albo Karaniu (SPT)³ czy Europejski Komitet do Spraw Zapobiegania Torturom oraz Nieludzkiemu lub Poniżającemu Traktowaniu albo Karaniu (CPT)⁴

Mając powyższe na uwadze, działając na podstawie art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (tekst jedn.: Dz.U. z 2018 r., poz. 2179), zwracam się ponownie do Pana Ministra z prośbą o opracowanie zaleceń związanych z przeciwdziałaniem rozprzestrzenianiu się koronawirusa w miejscach detencji.

Do wiadomości:

Prezes Kancelarii Rady Ministrów

Minister Zdrowia

Minister Sprawiedliwości

Z poważaniem

Adam Bodnar

Rzecznik Praw Obywatelskich

/-podpisano elektronicznie/

---

¹<http://www.euro.who.int/en/health-topics/health-determinants/prisons-and-health/news/news/2020/3/preventing-covid-19-outbreak-in-prisons-a-challenging-but-essential-task-for-authorities>

² <https://www.ohchr.org/EN/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=25745&LangID=E>

³ <https://www.ohchr.org/Documents/HRBodies/OPCAT/AdviceStatePartiesCoronavirusPandemic2020.pdf>

⁴ http://www.hfhr.pl/wp-content/uploads/2020/03/CoE-Statement_PL.pdf